

Tjänsteskrivelse

2026-05-08

Diarienummer: 26SON136

Handläggare:

Lars Lodin
026-17 29 90
lars.lodin@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnden

Insatser utan individuell behovsprövning.

Förslag till beslut:

Att ge sektor Velfärd befogenhet att utföra insatser utan behovsprövning enligt tjänsteskrivelsen, på Enheten våld i nära relation, Öppenvårdsenheten Vuxen samt Förebyggandeenheten 2-fältverksamheten enligt 11 kap 5 § socialtjänstlagen.

Bakgrund

I samband med ändringarna i socialtjänstlagen som trädde i kraft 1 juli 2025 behöver nämnderna ge befogenhet till att vissa insatser ska kunna erbjudas invånarna utan individuell behovsprövning (IUB).

I samband med de förändringsprocesser som pågår inom avdelningen föreslås nämnden nu fatta beslut att ytterligare insatser på flera olika enheter ska kunna ges utan individuell behovsprövning (IUB).

- Alla stöd- och behandlingsinsatser som idag erbjuds på Öppenvårdsenheten vuxen
- Vissa insatser som idag erbjuds på Enheten våld i nära relation
- Individ- och familjeinriktade insatser på Förebyggandeenheten/fältverksamheten.

Utredning

Insatser utan behovsprövning

Den nya möjligheten syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser.

Genom att kunna tillhandahålla insatser till enskilda på ett förenklat sätt är tanken att socialtjänsten ska nå invånare tidigt och därigenom motverka behov av mer omfattande insatser.

Förslaget till ny socialtjänstlag är formulerad som en möjlighet att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning och innebär därmed ingen skyldighet för nämnden att erbjuda insatser enligt det förfaringssättet. Insatserna erbjuds i mån av plats, är avgiftsfria och ersätter inte socialnämndens ansvar att ta emot ansökningar om individuellt behovsprövade insatser. Den enskilde ska alltid informeras om möjligheten att ansöka om biståndsprövad insats om den öppna insatsen inte är tillräcklig, inte är lämplig eller om personen önskar få sitt behov prövat.

Undantag från dokumentationsskyldigheten

Dokumentationskraven i dessa insatser innebär också en förändring i förhållande till tidigare lagstiftning. Dokumentationsskyldigheten enligt nya SoL är till viss del strängare, bland annat eftersom det tidigare inte fanns något dokumentationskrav för så kallade serviceinsatser.

Samtidigt finns möjligheter till undantag för att kraven inte ska bli för omfattande. Det handlar dels om uppgifter om personliga förhållanden vid rådgivning enligt 14 kap. 4 § SoL samt identitetsuppgifter enligt 14 kap. 5 § SoL.

När dokumentation av personliga förhållanden och identitetsuppgifter inte ska dokumenteras sker dokumentationen genom mer aggregerade data. Till exempel kan följande dokumenteras:

- Ålder.
- Kön.
- Deltagarantal (om flera personer).
- Anonymiserat om orsak till rådgivningen, under förutsättning att informationen inte kan spåras till den hjälpsökande.
- Anonymiserat om resultaten av rådgivningen, under förutsättning att informationen inte kan spåras till den hjälpsökande.

Insatser av mer omfattande karaktär avseende vård- och stödbehov samt insatser som innebär längre tid i insats eller många kontakter genom exempelvis enskilda samtal ska

inte undantas från dokumentationskrav av personliga förhållanden eller identitet. Efter inhämtat samtycke registreras insatsen i verksamhetssystemet Treserva för dokumentation utifrån interna rutiner avseende dokumentation av insatser.

Insatser på Öppenvårdsenhet Vuxen

Nämnden fattade beslut i maj 2025 om att vissa insatser på enheten skulle kunna tillgängliggöras utan behovsprövning. Dessa insatser var de som tidigare benämndes som sk serviceinsatser. Förändringen i sak var därför inte så stor för målgruppen. I samband med omställningsprojektet 2024-25 genomfördes en testverksamhet där insatser erbjöds utan att behöva aktualiseras på Utredningsenhet Vuxen. Testet gav bra resultat i form av kortare tid till insats, nöjda kunder och medarbetare. Under testets gång klargjordes också bedömningsgrunder kring vilka ärenden som kunde ges som IUB samt processerna med övriga inblandade, bl a Mottagningsenheten och Kundtjänst.

Nu föreslås att alla insatser på enheten kan tillgängliggöras som IUB. Viktigt här är att denna befogenhet som föreslås inte innebär att insatserna enbart kommer ges som IUB. Behovet av utredningar i mer komplexa ärenden med mer omfattande vårdbehov finns fortfarande. Att en och samma insats kan ges både utan och efter behovsprövning ligger helt i linje med lagstiftarens föreskrifter och intentioner.

Vissa insatser på Enheten för våld i nära relation

Socialnämnden föreslås besluta att ge befogenhet till Enheten Våld i nära relation att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning. Exempel på insatser som kan menas i detta avseende är:

- Rådgivning och information i samband med våld i nära relation
- Kris- och stödsamtal
- Stöd till anhöriga
- Rådgivning och information om våld i nära relation eller heder till yrkesverksamma i Gävle kommun
- Rådgivning till personer som lever i hederskontext
- Temagrupper
- Gruppverksamhet för våldsutsatta
- Gruppverksamhet för våldsutövare
- Samtal om frihet
- Samtal om våld

- IVIN- kognitiv behandlingsprogram för våldsutövare
- Predov- behandlingsprogram för våldsutövare
- Vidmakthållandesamtal efter avslutad insats

Inom just målgruppen är det särskilt viktigt att beskriva de avgränsningar som behöver göras för att ge insatser enligt detta förfaringssätt. IUB är främst avsedd för rådgivning, stöd och behandlingsinsatser där risknivån inte är alltför omfattande och kan genomföras utan behov av en mer omfattande utredning. Insatserna omfattar inte alla former av våldsrelaterad problematik.

Grovt, eskalerande eller livshotande våld, strypvåld, användning av vapen eller tillhyggen, allvarliga sexuella övergrepp, stark kontroll, pågående skyddsbehov eller behov av larm, skyddat boende, jourlägenhet eller andra skyddsåtgärder ska inte hanteras som IUB. I sådana situationer ska personen hänvisas till ordinarie handläggning, skyddsbedömning eller annan relevant aktör.

Individ- och familjeinriktade insatser för barn och ungdomar och deras familjer på Förebyggandeenheten/fältverksamheten (bl a sommarjobb).

Medarbetare vid Fältgruppen skapar inom ramen för det uppsökande fältarbetet och i samverkan med skolan ofta relationer till barn/unga och deras föräldrar. Kontakten innefattar ofta täta kontakter med hela familjen samt samarbete med andra aktörer. Förslaget innebär att Fältgruppen ges möjlighet att bygga vidare på en redan etablerad relation och erbjuda stöd och vägledning. Insatsen syftar till att förebygga och minska befintliga riskfaktorer med koppling till mående och/eller normbrytande beteende. Insatsen initieras och verkställs av medarbetare på Fältgruppen.

Viktigt att tillägga är att insatsen kan inkludera erbjudande av sommarjobb som anordnas via fältgruppens kontakter med arbetslivet där ungdomarna utöver rent praktiskt arbete hos arbetsgivaren även ges vissa stödinsatser individuellt och i grupp. Denna insats testades sommaren 2025 men ett mycket gott resultat. Just erbjudande av jobb/sysselsättning till ungdomar är en prioriterad utvecklingsinsats i sektorns och kommunkoncernens gemensamma handlingsplan för att motverka gängkriminalitet. Här har fältgruppen möjlighet att utöka omfattningen till 25 ungdomar sommaren 2026.

Magnus Höjjer

Sektorchef

Sektor Velfärd